საქართ. მემარცხენე სოც.-ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტია

მთავარ კომიტეტის ორგანო

ტრიბუნა

ყოველდღიური საპოლიტიკო-სალიტერატურო გაზეთი „ტრიბუნა" თვიურად ღირს 45,000 მ. სამგლოვიარო განცხადება პირველ გვერდზე 150,000 მ.; უკანასკნელზე 100,000 მ. კანტორა ღიაა დილის 8—2 ს. რედაქტორის ნახვა შეიძლება მხოლოდ 11—12 საათამდე. რედაქციის მისამართი—ტფილისი დამფუძნებელი კრების ქ. № 6, ფოსტის ყუთი № 190, ტელეფონი 12—29.

ფასი 2000 მან.

№ 119

სამშაბათი იანვრის 10

1922 წ.

ყოველდღიური გაზეთი

ტრიბუნა

ორგანო მემარცხენე სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტიის მთავარი კომიტეტისა.

1922 წლის 1 იანვრიდან თვეში გაგზავნით ღირს 45.000 მანეთი.
ცალკე ნომერი ყველგან 2000 მანეთი.

უფასოდ გაზეთი არავის გაეგზავნება.

ხელის მოწერა მიიღება თვის 1 რიცხვიდან.

რედაქციის და კანტორის მისამართი: ტფილისი, სასახლის ქ. № 6.

მამა ლუარსაბ, დედა ოლღა და ნინა და ბებია კეკა ხელაშვილები და აგრეთვე ნათესავები აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ გადახდილ იქნება 40 დღის წირვა და პანაშვიდი მათი საყვარელი

კოლა ლუარსაბის ძე

ხელაშვილის

სულის მოსახსენებლად ხუთშაბათს, 12 იანვარს დილის 11 საათზედ წმ. ნინოს კუკიის ეკლესიაში 174

განათლების მუშაკთა საყურადღებოდ.

15 იანვარს ტფილისში მოწვეულია სრულიად საქართველოს განათლების მუშაკთა ყრილობა. წარმომადგენლობის ნორმა: ყოველი 50 ირჩევს ერთს დელეგატს, ამ რიცხვის [illegible] ზე მეტს აქვს უფლება იყოლიოს ერთი წარმომადგენელი.

ტფილისში დელეგატების არჩევნები სწარმოებს:

11 იანვარს სახალხო სახლში საღამოს 4 საათზე მე-9, 10, 11 და 12 სამილიციო უბნ[ებ]ის ფარგლებში მომუშავე კავშირის წევრებისათვის.

12 იანვარს ს. პ. კ. ს. დიდ დარბაზში საღამოს 4 საათზე 1, 2, 3 და 4 უბნებისათვის.

13 იანვარს მე-5-ე რაიკომის ბინაზე (ავლაბარი) საღამოს 4 საათზე მე-5, 6, 7, და 8 უბნებისათვის.

ყველა ამხ. კავშირის წევრების დასწრება აუცილებელია.

საორგ. ბიურო.

ორშაბათს გამოვა ჟურნალი

ლომისის

№ 2

ი. გრიშაშვილი. თათრის ქალი სუფსარქისში.
ი. გრიშაშვილი. პატარას.
ქ. მაყაშვილი. რომანსერო.
ქ. მაყაშვილი. ***
ქ. მაყაშვილი. Panta rei.
ობოლი მუშა. 1921 წლის გარდაცვალებაზე.
ვასილ ბარნოვი. სადედოფლო სარტყელი.
კონია გამსახურდია. თეოდორ დოსტოევსკი.
ხელოვნების მატიანე.

განცხადება

ს. ს. ს. რესპუბლიკის საბჭოების მომწვევი ცენტრალური საარჩევნო კომისია მოთავსებულია საქართველოს რევკომის სასახლეში, ოთახი № 22, ტელეფონი № 11—69. ცნობების მიღება შეიძლება ყოველ დღე 10-დან 2 საათამდე.

ისტორიული პერსპექტივა, როგორც პოლიტიკის კრიტერია.

„ერთი ერის შემავიწროებელი ყველასი მტერია, რომელიც აწარმოებს ომს ხალხის წინააღმდეგ, რომ შეაჩეროს თავისუფლების გამარჯვება და ფეხქვეშ გათელოს ადამიანის უფლება, ასეთი დამნაშავე უნდა გასამართლდეს, როგორც მკვლელი და ავაზაკი".

(რობესპიერის ორგანოდან).

ამ რიგად განსაზღვრავდა კონვენტი ნაციონალურ ერთეულთა უფლებებს. მას შემდეგ ბევრი რამ იცვალა, მაგრამ ნაციონალურ უფლებათათვის ბრძოლამ თან და თან მწვავე ხასიათი მიიღო.

მერიცე საუკუნის დასაწყის საქ. სოც.-ფედ. სარევოლიუციო პარტია გამოვიდა და საქართველოს პოლიტიკურ სარბიელზე და სოციალისტურ მიზნებთან ერთად ეროვნული პრობლემის რადიკალურად გადაჭრა ალიარა.

ისტორიამ ბევრი პარტია იცის ტანჯული თავის იდეალებისათვის, წამებული თავის მხედველობისათვის, მაგრამ იშვიათია ის ბედი, რომელიც ჩვენ გვარგუნა საქართველოს სინამდვილემ.

მაგრამ ისტორიულ პროცესში ის კი არ მარცხდება, ვისაც „მოღალატეს" უწოდებენ, არამედ ის, ვინც მოვლენათა რიგს ვერ გაარჩევს, ვერ გათვალისწინებს ისტორიულ პერსპექტივას, ვერ გამოიცნობს ისტორიის ლოღიკის მიმართებას და ვერ გაიგებს სოციალური ცხოვრების მაჯისცემას.

შეიძლება პარტია დამარცხდეს ორგანიზაციულად, შეიძლება იგი მოჰკლან ფიზიკურად, აღკვეთონ მიწისაგან პირისა, მაგრამ იგი მაინც გაიმარჯვებს იდეოლოგიურად, თუ კი მისი მიზანი ეთანხმება სოციალური ცხოვრების კანონებს და მისი გზები ამ მიზნისაკენ მეცნიერულ საფუძვლებს ემყარება.

ჩვენ მენშევიზმი ქვასა და გუნდს გვაყრიდა, ჩვენ სახელს ტალახში სვრიდა, ჩვენ დროშებს ხევდა, არჩილისა და ჩვენი ხელმძღვანელების სურათებს ფეხ-ქვეშ თელავდა ბრბოს ეროვნულ-ტერიტორიალური ავტონომიის მოთხოვნისათვის. განვლო დრომ, მენშევიზმმა ქედი მოიხარა. მაშინ გაიგო ეროვნული საკითხი, მისი ძალა, როდესაც მას ამ „გაუგებრობამ" სამარე გაუთხარა, მიწასთან გაასწორა. გაიგო მან ეროვნული საკითხი, როგორც ბატონობის საფუძველი და დღეს ისტორიული მტერი საქართველოს სუვერენობისა ქედზე გადმომდგარა და უსირცხვილოდ გაჰკივის „ერის უფლებებზე" „ეროვნული საქმის" უყურადღებობაზე.

სადამდე მიდის თავხედობა, სანამდე მიდის ფარისევლობა...

ჩვენ როდესაც ეროვნული პრობლემის გადაჭრას მოვითხოვდით, ჩვენთვის უკვე მეცნიერულად დასაბუთებული იყო ეროვნული საკითხის როლი ისტორიულ პროცესში. ჩვენთვის ეროვნული პრობლემა არასოდეს ტაქტიკის საკითხი არ ყოფილა, როგორც ეს იყო მენ ევიზმისათვის და არის დღეს ბოლშევიზმისათვის.

მათი გაგებით ეროვნული ორგანიზმი კაპიტალიზმის ეპოქაში წარმოიშვა. ნაციონალური ბაზარი იყო საფუძველი ეროვნული ინდივიდუალობის გამოაშკარავების. კაპიტალიზმის განვითარება, რომელიც ინტერნაციონალურ მაშტაბით მიემართებოდა გადალახავდა ნაციონალურ ერთეულთა სპეციფიურობას და ცენტრალურ სახელმწიფოში გაითქვიფებოდა ეროვნული ინდივიდუალობა. ასეთი იყო მათი აზრი.

ჩვენ დიამეტრალურად საწინააღმდეგო პოლიუსზე ვიდექით. ჩვენ ვამბობთ, რომ კაპიტალიზმის განვითარებამ მოგვცა არა ნაციონალურ ერთეულთა ასიმილიაცია, არამედ პირიქით მათი ინტეგრაცია და ნაციონალურ სახელმწიფოთა ჩამოყალიბება.

თვალი გადავავლოთ ისტორიას. რას გვეუბნება ეს? ვის ამართლებს ობიექტიური მოვლენები? ვის დამარცხებას ღაღადებს მიუდგომელი ფაქტები?

ოსმალეთი, რომელიც მე 18 საუკუნის დასასრულს და მე 19-ს დასაწყის წარმოადგენდა მექანიკურ კონგლომერატს სხვა და სხვა ნაციონალურ ერთეულთა ხელოვნური შეკოწიწებით, იწყებს დაშლას. კუჩუკ-კაინაჯირის, ბუქარესტისა და ადრიანოპოლის ზავი ოსმალეთს უფლებას ართმევს განუსაზღვრელი ბატონობისა და ჩაგრული ერები იღებენ პირველად სინდისის თავისუფლებას, ხოლო შემდეგ თან და თან ხელთ იგდებენ ავტონომიური მოქმედების უფლებასაც. ეროვნული მოძრაობა ლოღიკური განვითარებით წინ მიდის. 1854—55 წლების ომს სრულ მთლიანობის აღდგენა, მაგრამ მთა შავეთი, რუმინეთი და სერბია უკვე ნახევრად დამოუკიდებელი სახელმწიფონია (ძესამოცე წლებში). საბერძნეთი ყველაზე ადრე აღწევს თავს მონობას. ბერლინის კონგრესი (1878 წ.) მთა შავეთს, რუმინეთს და სერბიას უკვე სცნობს საერთაშორისო უფლების სუბიექტად და აკანონებს მათ სრულ დამოუკიდებლობას: ასეთი ოპერაციები მოახდინა „ავადმყოფ კაცის" სხეულზე ეროვნულმა მოძრაობამ. მაგრამ გადავხედოთ სხვა სახელმწიფოებს. ავსტრიაც მექანიური კონგლომერატი იყო დაპყრობითი ომების მიერ შექმნილი. ავსტრია ლეგიტიმიზმის ნიადაგზე მდგომი სახელმწიფო, იბრძოდა ნაციონალურ ტენდენციათა წინააღმდეგ. მაგრამ იწყება პროცესი გამოყოფისა. მილანი შორდება ავსტრიის ცეზარის ტრაქტატის ძალით (1866 წ.) ვენეცია გამოეყო მას 1866 წლის ომის დროს. უნგრეთმა თანასწორ-უფლებიანობას მიაღწია ხელი და ფედერატიული სისტემით დაუკავშირდა ავსტრიას, რასაც სახელმწიფოს სახელწოდების შეცვლაც კი მოჰყვა და „ავსტრია-უნგრეთად" მოინათლა.

ასეთი პროცესი შემდგომაც არ შეჩერებულა. ამ პროცესის შედეგებით არის [illegible] სოციალ-დემოკრატიული პარტიის მიერ ნაციონალური საკითხის რადიკალური გადაჭრა (შპრინგერ-ბაუერი) მაგრამ არა მარტო გამოყოფის პროცესია შესამჩნევი, იწყება დაშლილ ნაციონალურ ელემენტთა გაერთიანება, განსაკუთრებით იტალიასა და გერმანიაში. ვიქტორ-ემანუილის ტახტის ქვეშ ერთიანდება დაშლილი იტალია. ეროვნული მოძრაობის ნიადაგზე ხდება გერმანიაში ჯერ პროცესი გამოყოფისა ავტონომიურ და სეპარატიული ერთეულების ჩამოყალიბებისა, ხოლო შემდეგ იწყება საწინააღმდეგო პროცესი ცენტრისაკენ მიმზიდველი ტენდენციისა და ფედერატიული მთლიანობის აღდგენისა. საფრანგეთის რევოლიუციამ შეიტანა გერმანეთში ნაციონალური მთლიანობის იდეა. [illegible] წლებში [illegible] 1870—71 წ. [illegible] ხელისუფლოს ფარგლებში.

[illegible] გამოეყო [illegible], (1831 წ.) რაც მაგალითია გამოყოფის პროცესისა [illegible] კონგრესის მიერ [illegible] პოლიტიკური ერთეული [illegible] ენაც.

[illegible] სახელმწიფოთა [illegible], ინდოეთის [illegible], ირლანდიის სისტემატიური ბრძოლა და სხვ. და სხვ.

ყოველივე ეს ნათელ ჰყოფს იმ [illegible] პოლიტიკურ კრიტერიად ისტორიული პერსპექტივა.

დღესაც ისტორიული პერსპექტივა უდევს საფუძვლად ჩვენს პოლიტიკას. ობიექტიური [illegible] პროცესის განსჭვრეტით ვზომავთ ყოველ ჩვენს ნაბიჯს, ყოველ ჩვენ სიტყვას. ეს ერთად ერთი გზაა, რომელიც სიაშკარით წაგვიყვანთ მიზნისაკენ. შესაძლებელია მასსა არ გვიგავს ამა თუ იმ წუთში, ამა თუ იმ პერიოდში, შესაძლებელია მასას სხვა მიზანი ჰქონდეს განსაზღვრულ დროსა და გარემოებაში, მაგრამ პოლიტიკური პარტია თავის სიმაღლეზე მაშინ სდგას, როდესაც იგი ამართულ მასას პოლიტიკურად წვრთნის და განსაზღვრულ მიზანს დაუსახავს.

ჩვენთვის ისტორიული პერსპექტივა იყო პოლიტიკის კრიტერია, მისი საზომი და იგივეა დღესაც როგორც წინეთ. ისე დღესაც გვშინია „პროტესტების" და ინსინუაციების, ვიცით ისიც, რომ დღეს ყოველივე რიგზე ვერ არის საქართველოში, ვიცით ისიც, რომ ეროვნული საქმე ჯერ დიდ შრომასა და ბრძოლას საჭიროებს; ვიცით ყოველივე ეს და მით უფრო დიდი თავ განწირვით შეუდგებით მუშაობას.

ისიც გვწამს, რომ როგორც მენშევიზმა დაიჩოქა ეროვნული იდეის წინაშე, ისე დაიჩოქებს ყველა გაუსწორებელი ფილისტერი ეროვნულ საკითხში...

ხერ. ამაღლობელი.

ალნაჭვისთვის

დიდთა და წვრილთა გაურჩევლობის და ერთობა-ძმობის სახელით დღეს დიდები პატარებისათვის და პატარები დიდებისათვის მხოლოდ ამხანაგები გამხდარან. მაგრამ ამ ეხლანდელი ამხანაგობის ნიადაგზე კურიოზი რამ ბევრი მომხდარა და ბევრი კიდევ მოსალოდნელია რომ მოხდეს.

აქნობამდე ერთმანეთს ბატონობით მივმართავდით ხოლმე, ზოგჯერ ეხლაც წამოგვცდება. რუსეთში ვართ. რუსეთში მბრძანებლურმა სიტყვამ „ტოვარიშჩმა" განდევნა რაინდული დრუგ (დრუჟინა), ხოლო სპარსთა გავლენით ჩვენში შემოსული ამხანაგი, რომელიც კომპანიონის თანაბარია, სცდილობს უკან ჩამოაყენოს მეგობარი (გობი), რომელიც მახლობელს ჰნიშნავს, როგორც კერძის მოზიარეს. ერთმანეთს მივმართავთ ბატონობით, ერთმანეთს ვეტყვით ბატონი ბრძანდებოდით, თითქოს გვსურდეს, თვითეული ცალკე და ყველა საერთოდ ბატონები ვიყვნეთ. რადგან ხალხი თავის ბატონია, ასეთი გარემოება მაჩვენებელია მათი ღირსებისა. ჩვენს ხალხს კიდევ ვერ წარმოუდგენია შვება, აზატობა, თუ იგი თავისუფალი, მაშასადამე თავის ბატონი არ არის. თავისუფლება იგივე თავის ბატონობა, არის, თავის უფალი იგივე თავის ბატონია. [illegible] ვერ მოიპოვებს ნაშვილ შვილს, ნაშვილ თავისუფლებას, [illegible] თავის უფალი, თავის ბატონი, [illegible] მისი [illegible] ბატონყმობის დროს, ცოტა კიდევ [illegible] ჩვენს სამოგადოებაში, მეტადრე [illegible] აგრეთვე, იყო ცდა, [illegible] გავლენით, რომ ერთმანეთი უფლობით მოეხსენებინათ, მაგრამ უფალი ხუცებმა დაიჭირეს, როგორც ბაჩილა, [illegible] მორწმუნის დასამარხილებლად. ერთიერთ. იმაში [illegible] ისევ მიმართავა ბატონობით, მაგრამ სიტყვა ბატონი ავვითვალწუნებია, თითქოს მასი ხსენებით უბრუნდებოდეთ ბატონყმობას, იმავ [illegible] კი უფლისაგანაც, ბატონისაგანაც წარმომდგარი სიტყვა არა ერთი იხმარება, როგორც მაგალითად უფლება, უფლებრივი, სიტყვას უფალი (ჯრამ). ხელის უფალი, პირის უფალი. ხენის უფალი; თავის უფალი, ვაჟბატონი, ქალბატონი, ბატონი ხარ, ბატონ-პატრონი, გაბატონება. ზოგჯერ ისეთი შემთხვევაც არის ბისალმების დროს, რომ შეუძლებელია ვსთქვათ, ამხანაგს ვახლავარ, ამხანაგო, თქვენ რას ბრძანებთ, რადგანაც, ვახლავარ და თქვენ რას ბრძანებთ, სიტყვების თქმით ერთგვარ პატივის ცემას უცხადებთ. ცუდი უშნო აღნაჭურიც (სტილი) იქნებოდა. ქართულ ენას მოეპოება მთელი ლექსიკონი, რომლითაც არა თუ პატივის ცემას უცხადებთ ერთმანერთს (ბრძანება, მოხსენება, მირთმევა. ხდება), არამედ მზადაც ვართ ერთმანერთის პირიც შევიყაროთ (შენი ჭირიმე), თვით თავიც კი გავსწიროთ ერთმანერთისათვის (განაცვალე).

ქართველმა ხალხმა თავისი სამი ათას წლოვანი კულტურული ცხოვრებით ცხად ჰყო დიდება თავისი კულტურისა, რაიც უპირველესად ყოვლისა გამოჰხატა თავისი ენის ბუნებაში, მის ანბანში. დიახ, შექმნა ქართველმა ისეთი ანბანი, სადაც თვითეული ხმა იწერება საკუთარი ნიშნით-ასოთი და თვითეული ასო გამოითქმის საკუთარი ხმით. მაგალითად ფრანგული მართლ წერა მოითხოვს ზოგჯერ ორი ხმის გამოსათქმელად შვიდი ასოს ჩაწერას, [illegible] ბული კიდევ ისეთი თვისებაა არის, რომ თუ ბუზი დაჯდა ნაწერს, აზრიც გამოიცვლება, როგორც ერთი მეტი წერტილის მქონე სიტყვასა, რადგანაც „წერტილს არაბულ ანბანში მნიშვნელობა აქვს.

ენაც შექმნა ქართველმა ისეთივე მარტივი, როგორც მარტივია მისი ანბანი. სიტყვებს მოუსპო არტიკლები, მამალ-დედლობა და საშუალო სქესი, ანუ უგვარო უქესობა, რაც ახასიათებს მრავალი განვითარებული ხალხის ენებს და რაც დიდი აბსურდია ბუნებისა. ამის ნაშთი ცხოვლად იპოვება კიდევ დღევანდელ სვანურ-ჭანურსა და სომხურში, ხოლო მკვდრად, გაქვავებულად ქართულშიაც. ქართული ენის ასეთ გამარტივებას დიდი გავლენა ჰქონია ქართული კულტურის განვითარებაზე. ასე რომ ქართული ენა დედა ენად, ანუ საკულტურო ენად გადაიქცეულა ქართველთ იმ თემებისათვისაც კი, რომელნიც საკუთარ კილოებს ლაპარაკობენ.

პეტრე მირიანაშვილი.

(შემდეგი იქნება).

ნახევარი საუკუნე...

ნახევარი საუკუნე გონიერად მოხმარებული ერის სამსახურში მეტად დიდი მოვლენაა...

ნახევარი საუკუნე დახარჯული ამა თუ იმ საზოგადო ასპარეზზე მეტად პატივსადები საქმეა...

აბა რომელ ჩვენგანს შეუძლია ნახევარი საუკუნით სამსახური? ვინ არის ის ქართველი, რომელსაც ასეთი დიდი მსხვერპლი გაუღია? ვინ არის ისეთი ბედნიერი, რომელსაც თავს დაედგმის დაფნის გვირგვინი ნახევარი საუკუნისათვის შრომისა?

ეს დიდი პიროვნება ვასო აბაშიძეა. იგი ნახევარი საუკუნის განმავლობაში ემსახურება ქართველ საზოგადოებას სასცენო ასპარეზზე და დაუღალავად მუშაობს დღესაც კი.

შეიძლება ვასოს მოღვაწეობის დაფასება რამდენიმე სიტყვით გაზეთის ფურცლებზე? არა.

ვასო აბაშიძის მოღვაწეობის დამფასებელი უნდა იყოს ქართული თეატრის ისტორიის დამფასებელიც, საქართველოს კულტურული და პოლიტიკური ცხოვრების გამომკვლევი, გასული საუკუნის მეორე ნახევრის და 20 საუკუნის პირველი დასაწყისის.

ამიტომ ჩვენ ვასო აბაშიძის მოღვაწეობის დაფასებას არ უდგებით: მას ქართველი საზოგადოება იცნობს კარგად. მის მოღვაწეობას ქართველი საზოგადოება აფასებს და 15 ამ თვეს რუსთველის თეატრში იზეიმებს ვასოს იუბილეს და ღირსეულ მოღვაწეს ღირსეულ პატივს მიუძღვნის.

ს.—ელი.

ცრუ სოციალისტებს

(მარჯვნით და მარცხნით)

გლოვის სამრეკლოდ ჩამოკარით მდუმარე ზარებს,
უკვდავ ქემიდას ჩააბარეთ ბედი მაშვრალთა;
ახადეთ ფარდა კანდელაკნო, ალსავლის კარებს,
რომ მზის სიცხოვლით გაიშალოს ფარანდის კალთა...

ვერ დაეწევით ბიწიერნო, წითელ იალქანს,
შავი ცრემლებით სჯობს სიცოცხლე გამოიგლოვეთ;
ვერც თქვენ ასცდებით ჟამთა რისხვით მგრგვინავ ნიავქარს,
გაიძვერობით მას ვერ დასძლევთ, რაც სისხლით ვპოვეთ!..

პანდორის ზანდუკს მოგონების დახურეთ ხუფი,
შრომის დროშის ქვეშ ჩამოდექით ბედის მთეველნო;
უწმიდეს ტაძარს მოაშორეთ ქვემძრომთა ჯგუფი,
გადით, განვედით, ხელს ნუ გვიშლით ფარისეველნო!

ქ. ტფილისი
1921 წ.

მ. უზნაძე.

ახალი ამბები

— საქართველოს რევკომში წარდგენილია წარმოებითი განყოფილების კოლეგიის მიერ პროექტი საქართველოს ს. ს. რესპუბლიკაში საერთაშორისო ზომისა და წონის სისტემის შემოღება. რომ ს. ს. ს. რესპუბლიკის ყველა ზომის საფუძვლად დაედვას ათ წილად დაყოფა. სიგრძის ერთეულად მიღებულ იქმნას მეტრი წონის ერთეულად კილოგრამი.

— სასურსათო სახალ. კომისარიატის რწმუნებულის ცნობით 1921 აბრეშუმის მოსავალი უდრის 80 ათას ფუთს. მათგან დღემდე მოგროვებულია 12 ათასი ფუთი ნედლი და 4 ათასი ფუთი გამხმარი პარკი და 50 ფუთი ამოღებული ძაფი.

უცხოეთი

ბერლინი, 20 დეკემ. „ნოვი მირი“ იტყობინება: გერმანიაში საბჭოთა რუსეთის წარმომადგენელი ნ. ნ. კრესტინსკიმ „ტელეგრაფ უნიონის“ თანამშრომელს განუცხადა: „გერმანული კაპიტალისათვის საბჭოთა რუსეთში და მასთან დაკავშირებულ რესპუბლიკებში და განსაკუთრებით კი უკრაინასა და კავკასიაში იხსნება დიდი შესაძლებლობანი კონცესიების აღებით და საქონლის შემოტანით. მიწის ვეებერთელა სივრცეზე კონცესიონერებს შეუძლიათ აწარმოონ მეურნეობა საკუთარი მანქანების შემწეობით. შემოსავლის ნაწილი სასურსათო გადასახადის სახით უნდა მიეცეს საბჭოთა მთავრობას; ხელშეკრულების ვადის გასვლის შემდეგ საბჭოთა მთავრობა ჩაიბარებს ყველა მასალებს საკონცესიო ხელშეკრულების თანახმად. ასეთი კონცესიების აღება შეიძლება ვოლგის მხარეებში, ციმბირში და სამხრეთ რუსეთში. შემდეგ, მხედველობაშია მიღებული სამთო და სატყეო და აგრეთვე ახალი მრეწველობის მოსაწყობი კონცესიები. გერმანიის მრეწველობას შეუძლია აგრეთვე გაადვილოს საქონლის ტრიალი თავის ფაბრიკატების მიწოდებით საბჭოთა მთავრობისადმი.

რაც შეეხება კერძო საკუთრების იურიდიულ უფლებებს, მხედველობაში უნდა გვქონდეს, რომ ახალი ეკონომიური პოლიტიკის დასაწყისიდან საბჭოთა რუსეთში, აქედან გამომდინარე იურიდიული საკითხები აქამდი წყდებოდენ ცალკე შემთხვევებში განსაკუთრებული დეკრეტებით. ამჟამად კი მზადდება ამ დეკრეტების კოდიფიკაცია და დაწესება საერთო უფლებრივი ნორმებისა კერძო საკუთრების უზრუნველსაყოფად როგორც რუსეთის, ისე უცხო ქვეყნების მოქალაქეებისათვის.

კრედიტების საკითხის შესახებ ნ. ნ. კრესტინსკიმ სთქვა: სახელმწიფო იტოვებს თავის ხელში ბანკების მონოპოლიას. მაშასადამე, კერძო ბანკების დაარსება რუსეთში შეუძლებელია. სახელმწიფო ბანკი ეყრდნობა ძირითად კაპიტალზე, რომელსაც მას აძლევს სახელმწიფო. ეს კაპიტალი დამოუკიდებელია და მთავრობას არ შეუძლია ფულის წაღება ბანკიდან. ცენტრალური ბანკის გარდა მოსკოვში არსებობს მისი ფილიალური განყოფილებები სხვა ქალაქებში რუსეთის კომერსანტები აწარმოებენ მასთან გაცხოველებულ დამოკიდებულებას. სახელმწიფო ბანკმა დაიწყო მოლაპარაკება საზღვარგარეთელ ბანკებთან ფულების გადაგზავნის საკითხის შესახებ. ამნაირად საბჭოთა რუსეთის მიერ დაწყებული ახალ ეკონომიური პოლიტიკა უშლის წინ საზღვარგარეულ მრეწველობას და კაპიტალს დიდ პერსპექტივებს.

ლონდონი. 14 დეკ. „დეილ ტელეგრაფი“ სწერს: „უკანასკნელ ხანებში ლონდონში ბევრს ლაპარაკობენ რუსეთის გერმანიასთან და კერძოდ მძიმე ინდუსტრიის წარმომადგენლებთან მოლაპარაკების შესახებ. საფრანგეთის გაზეთები იტყობინებიან, რომ ამჟამად ბერლინში იმყოფება რამდენიმე გამოჩენილი ბოლშევიკური მოღვაწე, მათ რიცხვში კარახანი, კრესტინსკი, რიკოვი და გორკი, რომელიც მიემგზავრებოდა ნაუჰეიმში და ჩარჩა ბერლინში. იწყება რუსეთსა და გერმანიის შორის დამოკიდებულების ორგანიზაციის ზრდა.

ბერლინი 22 დეკ. გაზეთ „ფორვერტს“ მოყავს რ. ს. ფ. ს. რ. საგარეო ვაჭრობის სახალ. კომისარიატის წარმომადგენლის ამხ. ლეჟავას შემდეგ ცნობა; „განსაკუთრებით კარგად ვითარდება ჩვენი სავაჭრო დამოკიდებულება გერმანიასთან. მე მოვახერხე შეთანხმება ერთ გერმანულ საბანკო ჯგუფთან, რომელმაც გამოსთქვა თანხმობა მოგვცეს 200 მილიონ მარკის კრედიტი. სხვა გერმანულ საბანკო ჯგუფებთან მოსალოდნელია შეთანხმება 300 და 500 მილიონ მარკის კრედიტის მიცემის შესახებ, სულ მაშასადამე ჩვენ მოგვეცემა 1 მილიარდი მარკის კრედიტი. რომ ... გერმანია მზად არის ჩვენ ... სჩანს იქიდან, რომ ... თანაც ჩვენ ... მიიღეს სახელმწიფო ბანკიდან თანხმობა რუსეთის ვექსილების განაღდების შესახებ. და ბოლოს ლეჟავამ აღნიშნა რომ მარკის დაცემამ აიძულა ზოგიერთი გერმანელი ფირმები გაგვისწორებოდენ ჩვენ მხოლოდ მტკიცე ვალიუტით —დოლარებით და ინგლისურ გირვანქებით თუ ამ შემთხვევაში ჩვენ მივაღწიეთ როგორმე შეთანხმებას, მაშინ გერმანია უნდა გაგვისწორდეს ჩვენ მტკიცე ვალიუტით.

შეცდომის გასწორება.

ფელეტონი „ქალთა კულტის ნაშთები საქართველოში“ „ტრიბუნის“ 118 №-ში პირველ სვეტში მე-17 სტრიქონში შემდეგი შეცდომაა დაშვებული. სწერია: სარწმუნოებრივი კულტ ისეთ ძიელი ფაქტორი იყო ძველად. უნდა იყოს: სარწმუნოებრივი ფაქტი ისეთ ძლიერი ფაქტორი იყო ძველად.

იქვე პირველ სვეტის მეოცდაორე სტრიქონში ზედმეტად აწყობილი სიტყვა: გვეუბნება.

რედაქტორი —სარედაქციო კოლეგია
გამომცემელი— მთავარი კომიტეტი

ამხ. „სორაპანის“ გამოცემა.
გამოვიდა გასასყიდათ
მოძრავი კალენდარი 1922 წ.
გადაკეთებული ძველი კალენდრიდან
შედგენილი მ. გაჩეჩილაძის მიერ.
ისყიდება ტფილისში. წერა-კითხვის წიგნის მაღაზიაში, სოსიკო მერკვილაძის და სილიბისტრო თავართქილაძის მაღაზიებში.

ექიმ
ნ. ა. არუთინოვმა
განაახლა მიღება
სპეცი ლურად სიფილისი, სუსუნატი და მისი შედეგები; სქესობრივი დაუძლურება. მიღება საღამოს 4—7 საათ. სოლოლაკი. ცეცხლმქრობელ რაზმის უკან. ახალბებუთოვის ქ. № 5.
(Новобебутовская.) 1

ქალთა კულტის ნაშთები საქართველოში.

№ 4*)

საზოგადოთ ამ უკანასკნელ ათი წლის განმავლობაში ქართველ ინტელიგენციას დიდი ტრფიალი აღძრა წარმართობისადმი. და ჩვენი ისტორიკოსიც იმ აზრისაა, რომ საქართველოში მუდამ წარმართობა სუფევდა და ქრისტიანობა თავისი ნამდვილი სახით ფეხს ვერ იდგამდაო.

საინტერესოა ვიცოდეთ, თუ სად ლოიკიდა ქრისტიანობამ თავისი ნამდვილი სახით ფეხი, რომ ჩვენში მოეკიდნა. ქრისტიანული სარწმუნოებამ თავის მსვლელობაში იმდენი ცვლილება განიცადა იმდენი სხვა და სხვა ელემენტები შეიქრაში, როგორც წარმართული, ისე იუდაისტური და მაგიური, რომ თავისი პირველი სახით საქართველომდე ვერ ჩამოაღწევდა, ეს უდაო ჭეშმარიტებაა. მაგრამ ქართველი ხალხი ქრისტეს ღვთაებრივი პიროვნებისადმი, რომ თავდადებული იყო. ამის უარის ყოფა არის აშკარა ძალდატანება ფაქტებზე და სხვა არაფერი. ქართველები. რომ მტკიცე დამცველი არ ყოფილიყვნენ ქრისტიანულ სარწმუნოებისა, არც ისეთი ეროვნული განსაცდელი მიადგებოდათ თამარ მეფის პოლიტიკისგან, რომელიც უკანასკნელთაგან განიცადეს. ქრისტიანულმა სარწმუნოებამ წარმართ ქართველთა გული გადაკეთილშობილა, გაანათლა. მან მართალია ძირიანათ ვერ ამოაგდო წარმართობა არა თუ საქართველოში, არამედ ვერც ერთ სხვა ქრისტიანულ ქვეყნებში, მაგრამ თავისი მორალური გავლენით მან მოსპო სისასტიკე, შეუბრალებლობა და ფანატიზმი, რომელიც თანამედროვე საზოგადოებაზე კვლავ ფეხზე სდგება. ქრისტიანობამ აღადგინა როგორც ქალთა პიროვნებისადმი პატივისცემა შერყეული უცხოელთა ზე გავლენით, ისე მოხუცთა და უძლურთადმი გულმოწყალეობა, რომელთა დამხოგვრელს საზოგადოება ზიზღით შეაჩვენებდა:

„ბერი კაცი ვარ რად მჩაგრავ,
ყველა დაგიწყებს გმობასა,
გაგწირავს თემი ქვეყანა
აღარვინ გიზამს ძმობასა“.

ასეთი ხალხური ლექსი სრულიად უცნობია წარმართ საზოგადოებისათვის.

თუ რამდენათ მსასოებელი იყო ქართველი ერი ქრისტიანულ სარწმუნოებისა, ამას ამტკიცებს სიუხვე იმ ტაძარ-მონასტრებისა, რომელნიც ჩვენს წინაპრებს აუგიათ საქართველოში და უცხოეთში. მეტყვიან ეს მთავრობის საქმე და ინიციატივა იყოო. დიახ, მთავრობის საქმე იყო და მისი ინიციატივა, მაგრამ ისიც მართალია, რომ ყოველი მთავრობა თვითვე ხალხიდან გამოდის და ციდან არ ვარდება ყოველ ხალხს თავისი შესაფერი მთავრობა ჰყავს. სანამ მთავრობა მთავრობათ ხანხრძლივათ რჩება, ის გამომხატველია უმრავლესობის ნება-სურვილისა. შეგნებულია ეს ნება სურვილი, თუ შეუგნებელი, მოგვიწონებით მას ჩვენ თუ არა, ეს სხვა საკითხია. და როცა მთავრობის წამოწყებულს საქმეს მოწინააღმდეგე არ უჩნდება, როცა ხალხი თვით მონაწილეობს ამ საქმეში, ის საერთო ეროვნული წამოწყებაა და არა მარტო მთავრობის ახირება. ქართველ ხალხს თავის მთავრობასთან ერთად როგორც დანარჩენ მართო მადიდებელ ქრისტიანებს მთავარ ღმერთად სამ პიროვანი ღმერთი ყავდათ. ხოლო ამ საერთო ქრისტიან ღმერთთან ერთად ქართველი ერი თავის უმთავრეს მფარველად ღვთის მშობელს აღიარებდა, რომელსაც თავისი სამშობლო წილად არგუნა და არა წმ. გიორგის. ისტორიულად შეიძლება არ მართლდებოდეს ეს წილხვდომილება, როგორც ამას პრ. ჯავახიშვილი სწერს თავის „ქართველი ერის ისტორიაში“, მაგრამ აქ მნიშვნელობა აქვს თვით ხალხის რწმენას და არა ისტორიულ ფაქტს. ეს რწმენა კი ე. ი. საქართველოს ღვთისმშობლისადმი წილხდომილება საქართველოში ძველადვე არსებობდა. სჩანს რაიმე საფუძველი ქონია ამ რწმენას, მით უმეტეს, თუ ეს წილხდომილება ისტორიულ მოვლენას არ წარმოადგენდა.

რატომ საქართველოსათვის შეითხზა ასეთი ლეგენდა ქრისტიანობის გავრცელებისა და არა სხვა აღმოსავლეთ ქვეყნებისათვის? ჩვენ ვფიქრობთ საფუძვლად ამ ლეგენდას უძევს საქართველოში ქალთა კულტის არსებობა. და იმ დროინდელი მისიონერებიც სხვა და სხვა მეთოდს ხმარობდნენ თავიანთ რწმენის გასავრცელებლად შესაფერად ამა თუ იმ ხალხის ზნე-ჩვეულებისა.

კაპადოკიელ ქალწულს ქართველი ხალხი ყურადღებასაც არ მიაქცევდა, რომ ის თავიდანვე ქალთა აღმაიანური პიროვნების პატივისმცემელი არ ყოფილიყო. მართალია პრ. ჯავახიშვილი დიდათ მაინცდამაინც არ იხსენიებს წმ. ნინოს დვაწლს, ისე როგორც არც თამარ მეფისას, მაგრამ ქართველთათვის ცხადი და ნათელია, რომ უმთავრესი როლი ქრისტიანობის გავრცელებაში საქართველოში წმ. ნინომ შეასრულა. ამას ამტკიცებს ქართული მემატიანე, ამას ამბობენ ჩვენი ისტორიული მკვლევარნი და ამას ღაღადებს თვით ისტორიული ნაშთები, რომლის უარისყოფა შეუძლებელია.

ღვთისმშობლის უზენაეს მფარველობას სცნობდენ, როგორც იმ დროინდელ უგანათლებულესი პირნი, ისე თვით ხალხი: თავის „ქართველი ერის ისტორიაში“ პროფ. ჯავახიშვილი სწერს, თუ როგორ უშიშრათ და შეუპოვრად ხვდებოდნენ ქართველი წმ. მამანი ათონის მონასტერში ბერძენთაგან დევნას იმ „რწმენით, რომ ღვთის მშობელს დიდათ ეწყალეის ნათესავნი ჩვენნიო“.

იმავე ნაწარმოებში ჩვენ ვკითხულობთ რომ „ავადმყოფი ყრმა ექვთიმე მთაწმინდელს, ეჩვენა ღვთისმშობელი, რომელმაც ესაუბრა მას ქართულითა ენითა და გაამხნევა: „აღსდეგ ნუ გეშინია ქართულად ხსნილად უშიშობდეო“ ე. ი. თავისუფლად ლაპარაკობდეო.

როცა ამ სტრიქონებს ვკითხულობდით პრ. ჯავახიშვილის წიგნში, კითხვა თავისთავად სდგებოდა: რისთვის ღვთის მშობლის იმედით უმკლავდებოდენ ეს საქართველოს პირველი განმანათლებელი პირნი გასაჭირს. რისთვის მისი რწმენით თვით სნეულობიდან იკურნებოდენ და სად იყო ამ დროს მათი უზენაესი ღმერთი წმინდა გიორგი და რატომ ავიწყდებოდათ იგი?

მაგრამ ეგ იქნება შორს გადახვეწილ ბერების რწმენა იყო და არა ქართველი ხალხის? მაშინ გადმოვიხედოთ თვით საქართველოში და დავაკვირდეთ ყველა იმ უძველეს და უდიდეს ტაძრებს ღვთის მშობლის სახელზე აგებულთ ჩვენს სამშობლოში, თუ მათ შეედრება წმ. გიორგის სახელზე აგებული ეკლესიები, ან რიცხვით და ან ხარისხით. რა აქვს საერთო ან სიძველით, ან სიმშვენიერით და შინაგან მოწყობილებით ან ხუჯუნის წმ. გიორგის ეკლესიას, ან სახელგანთქმულ ილორისას, მოქვის, გელათის, გარეჯის, ხახულის და თვით ათონის მთაზე აგებულს ღვთის მშობლის სახელზე ტაძარ მონასტრებთან? ილორის ეკლესია წმ. გიორგის სახელზე აგებული აფხაზეთში უბრალო სამრეკლოთ მოეჩვენება კაცს მოქვის ღვთის მშობლის სახელზე აგებულ ტაძართან შედარებით იმავე აფხაზეთში.

თუ რომ წმ. გიორგი იყო მთავარი ღმერთი, ქართველები მისთვის უფრო გულუხვი უნდა ყოფილიყვნენ, რომ ხაკადრისი ტაძრები აეგოთ თავიანთ მთავარ ღმერთისათვის როგორც სამშობლოში, ისე უცხოეთში.

საბერძნეთში ათონის მთაზე აგებული ტაძარი ივერიის ღვთის მშობლისა ერთი უდიდესი და უმშვენიერესი ტაძართაგანი იყო და ივერიის ღვთის მშობლის ხატი უძლიერესი ხატთაგანი არა თუ საქართველოში, აგრეთვე უცხოეთშიაც. რომელ ქართველს, ვისაც კი ამ 10 წლის წინათ უცხოვრია მოსკოვში, არ ახსოვს თუ რა შიშით და კრძალვით მოსავდა მთელს ქალაქს ივერიის ღვთის მშობლის ხატის ეკლესიიდან გამოსვენება. სიძლიერე ამ ხატისა რუსების მოგონილი არ იყო, არამედ შექმნილი თვით ძველ ქართველთაგან, რომელსაც აუარებელი ქონება ეწირებოდა, როგორც მეფეთაგან ისე დიდებულებულთაგან და მშრომელი ხალხისაგან.

კატო მიქელაძე.

(შემდეგი იქნება)

*) იხ. „ტრიბუნა“ № 118.